

פניני הפרשה

תזריע-מצורע

עלון מס' 1185

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

האדם – עולם קטן

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר – כתב רש"י: "אמר רבי שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף". בפרשת שמיני התבארו כל דיני זומאה וטהרה של בהמות וחיות ועופות שרצים ובעלי חיים, ורק כעת בפרשת תזריע מצורע מתבארים דיני זומאת האדם וטהרתו. השאלה המתבקשת איך יתכן שבעלי חיים קודמים לאדם שהוא נזר הבריאה וכל הבריאה נבראה לצורכו?

מבאר הגאון רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל בספר "יחי ראובן" כי כאשר מתכוננים בדבר רואים שיש הבחנה מעניינת בין אדם לבעלי חיים, בעלי החיים אינם משתנים – בהמה טהורה נשארת תמיד בטהרתה ואילו בהמה טמאה נשארת תמיד בטומאתה, והיוצא מן הטהור טהור והיוצא מן הטמאה טמא. האדם לעומת זאת משתנה – לעתים הוא טהור ולעתים הוא טמא. מה פשר הדבר? בא רבי שמלאי ומשיב כי האדם נברא אחרון, ומובא בספר נפש החיים (שער א' פרק ו') שהטעם שנברא האדם האחרון כדי שיהיו כלולים בו כל כוחות היצורים שבבריאה וכל אחד מהיצורים נותן בו את כוחו וסגולותיו. ולכן נקרא האדם "עולם קטן". מסיבה זו האדם לעתים טמא ולעתים טהור, כי בכוחות הבריאה שמהם הוא כלול יש כוחות טמאים ויש כוחות טהורים. מצד אחד האדם יכול להגיע לשפל המדרגה ומאידך יכול לעלות לדרגה של למעלה ממלאך.

מסופר על החפץ חיים זצ"ל אשר בצעירותו היה דבוק ברבו רבי נחום מהורדנה זצ"ל, ולמד ממנו דרכי חיים שהשפיעו על אישיותו ומעשיו למשך כל ימי חייו. מדי יום ביומו, היה החפץ חיים שם לב שרבו רבי נחום נעלם בשעת הצות. תורה היא וללמוד היה צריך, ולכן התחקה אחר עקבותיו, וראה נכנס לבית הכנסת כשהוא נועל את הדלת בפניו. ביקש הח"ח לדעת מה עושה רבו, ותכנן להישאר אחר תפלת ערבית בבית הכנסת ולהסתתר בעזרת הנשים, הגבאי ינעל את הדלתות והוא ימתין לבוא רבו בחצות הלילה. וכך עשה.

בהגיע שעת הצות, הופיע הרבי מהורדנה, ולא ידע כי הנער מתחבא בעזרת הנשים. עלה על הבימה, הוציא ספר קבלה והחל הוגה בו בשרעפי קודש. לפתע פתאום ראה החפץ חיים אש קודש בוערת ומלחכת סביב רבי נחום, והמראה מבהיל ונורא הוד. כל גופו של הנער החל רועד מול החיזיון המבהיל, ועד הבוקר כאשר פתח הגבאי את בית הכנסת עוד עמד החפץ חיים מסומר למקומו בבעתה. מראה זה נחרט בלבו כל חייו כאש התורה, כעין חכמי הגמרא אשר היו עוסקים במעשה מרכבה והיתה אש מלהטת סביבם. להראות גודל מעלת האדם השלם.

מָפֵל מִלְמַדֵי הַשְּׂפֵלִיתִי	עֵצָה טוֹבָה
<p>יֵשׁ חַיָּה אַחַת אֲשֶׁר שְׁעֵרוֹת גּוֹפָהּ רַךְ וְטוֹב מְאֹד וְהוּא יָקָר מְאֹד אֲצֵל בְּנֵי אָדָם, וּמְגוֹרֶיהָ בְּאֲמֻצֵּי הַמְּדַבֵּר עִמָּךְ מִי וּמִצְאָנָה, וְדַרְכָּהּ בְּשִׁמְרָנָהּ בְּעֵצְמָהּ שֶׁהִגִּיעָה עֵת מִיתָתָהּ, אֲזִי יוֹצֵאת מִן הַמְּדַבֵּר וְעוֹמֶדֶת עַל אֵם הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בְּנֵי אָדָם עוֹבְרִים וְשׁוֹבִים עָלֶיהָ – לְמוֹת דְּוָקָא שֶׁם פְּדֵי שְׂיִמְצָאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי אָדָם וַיִּקְחוּ לָהֶם אֶת עוֹרָהּ. וּכְמָה גְּדוּלִים מְעִשֵׂי חַיָּה זוֹ לְלַמֵּד מִפְּנֵי הָאָדָם מְעִשְׂרוֹ וּמְהוֹנוֹ. (סֵפֶר הַבְּרִית ח"ב מְאֹמֶר י"ג פָּרָק ט"ז)</p>	<p>כדאי להוסיף בקשות אישיות בברכות האמצעיות של תפלת שמונה עשרה. זה הופך את התפלה ליותר אישית ומקורית וממילא מייל יותר על הכוונה בכל ברכה.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"האדם המשכיל וצופה לאחריתו ידע כי עיקר ביאתו [לעולם], לא בשביל תענוגים ואסיפת כסף ולהשיג כבוד וכיוצא, אלא התכלית המבוקש שהוא כשליח עובר ממקום למקום לצורך איזה שליחות, או כסוחר שנוסע לעיירות גדולות לסחור סחורתו... שבודאי בהליכתו לשם יודע הוא שאין לו קביעות שם ואינו מקפיד על נוחיות גופו שם להתענג כמו שמתענג בעירו, ולפעמים ישן גם בדרכים כשהיו בזמנים שעברו רב המרחק בדרך... מאחר שחושב שכל זה הוא עראי והוא בדרך לביתו ושם ינוחו יגיעי כח". (מגיד חדשות" ח"י דרוש כ"ד).

טמא הוא בדר ישב מחוץ למחנה מושבו (י"ג מ"ד) – "טמא הוא בדר ישב" ר"ת תביט, רמוז בזה למ"ש הרמב"ן (פר' וירא פי"ט פס' ז) עה"פ "אל תביט אחריו" וז"ל: ואמר ר' אברהם "אל תביט אחריו" וכו' הזהיר מדעתו שיגיע להם עונש "בהבטה" הריא וכו' כי הראות באויר הדבר ובכל החוליים הנדבקים יזיק מאד וידביקם וכן המחשבה בהם "ולכן יסגר האיש המצורע וישב בדר" ע"כ. (הרה"ג ר' רחביה הדוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן

תורה או עבודה

להיות דרך הכבושה לרבים.

ואמנם רבי שמעון בר יוחאי נהג כך הלכה למעשה, כאשר ברח והתחבא מפני הרומאים שביקשו להורגו, ושהה במערה יחד עם בנו התנא רבי אלעזר במשך שלש עשרה שנים שבהן עסקו אך ורק בלימוד התורה בקדושה ובטהרה. והקדוש ברוך הוא זימן להם את מאכלם באורח פלאי על ידי עץ חרובים ומעיין שנבראו במיוחד עבורם בפתח המערה. לאחר שתיים עשרה שנה שהיו טמונים במערה, יצאו רשב"י ובנו והתפלאו לראות אנשים חורשים וזורעים. בדרגתם הגבוהה הם לא יכלו לסבול מציאות של אנשים שאינם עוסקים רק בתורה, והביעו כלפיהם זעזוע: "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?!". לפי רשב"י חיי שעה ניתנו לאומות העולם, אך עם ישראל רשאי וחייב לבחור לעצמו לחיות חיי עולם על ידי שלא ימוש ספר התורה מפינו ונעשה רצונו של מקום.

בספר מכתב מאליהו (א' עמ' 204) מסביר כיו"ב, שרשב"י דיבר מנקודת בטחונו הגדול שאפילו השתדלות מועטה לא היה צריך, אולם הדרך לרבים בעלי מדרגת ההמון, להשתדל כדרך העולם, כיון שאחרת לפי מדרגתם יחשב הדבר כהסתמכות על נס.

*

מחלוקת דומה של תנאים דנה בשאלה אם יש חיוב ללמד בנו תורה בלבד, או שיש חיוב ללמדו גם אומנות. וכך מבואר במסכת קידושין (פ"ב ע"א): רבי מאיר אומר: "לעולם ילמד אדם את בנו אמנות נקיה וקלה. רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אמנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה". וגם כאן כתב מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בספרו הליכות עולם (ח"ח עמ' ש"נ) שאין בהכרח מחלוקת בין רבי מאיר לרבי נהוראי, ובפרט על פי המבואר בעירובין (י"ג ע"ב) שרבי מאיר הוא רבי נהוראי. האימרה שנאמרה בשם רבי מאיר מתייחסת לרבים, ואילו רבי נהוראי מדבר על יחידי סגולה אשר אדיר חפצם להתעלות במעלות התורה ויראת ה' טהורה, ובפרט לאלה אשר חננם ה' בתפיסה מהירה וזכרון מופלא. ולכן לא אמר זאת כהוראה כללית אלא התייחס דוקא לבנו, שידע את נפש בנו הזכה והטהורה ושקידתו על דלתות התורה, ולכן לא לימדו מלאכה כלל אלא תורה בלבד.

אחת ממחלוקות התנאים המשמעותיות ביותר הנוגעות לחיי היום-יום של כל יהודי, עוסקת בשאלת עיסוק בפרנסה על חשבון לימוד התורה. מחלוקת זו שהעסיקה את גדולי ישראל בכל הדורות, מובאת במסכת ברכות (ל"ה ע"ב): ביהושע נאמר: "לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך" (יהושע א'), ואילו בתורה נאמר "ואספת דגנך..." (דברים י"א). איך יתכן לעסוק בתורה ללא הפסק יומם ולילה, וגם לטפל בכל צרכי השדה? רבי ישמעאל מתרץ "הנהג בהם מנהג דרך ארץ". דהיינו, שיעשה אדם את ההשתדלות כדרך אנשי העולם, ובשאר זמנו יעסוק בתורה. אולם רשב"י מסרב לקבל זאת, ותמה: "אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורע בשעת הרוח - תורה מה תהא עליה?!". לכן לדעתו ישוב הפסוקים כך: "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על ידי אחרים, ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על ידי עצמן".

על פניו יש כאן מחלוקת נוקבת הנוגעת למעשה: לדעת רבי ישמעאל צריך לשלב תורה עם דרך ארץ, ולדעת רבי שמעון בן יוחאי צריך ללמוד תורה בלבד. אולם אפשר לומר שיש כאן רצוי ומצוי - רשב"י מדבר על המצב האידאלי ואילו רבי ישמעאל מדבר על ההנהגה למעשה.

רשב"י בדרגתו הגבוהה סבר שיש לכל יהודי את היכולת להקדיש את חייו באופן מוחלט ללימוד תורה ועשיית מצוות, כך שהצורך בחיי מעשה ועול דרך ארץ מתייטר. ולכן פסק שיהודי מחויב למצות את יכולותיו ולהקדיש כל חייו לתורה. רבי ישמעאל באמת אינו חולק עליו, אלא מכיר את המציאות שרוב האנשים אינם יכולים לעמוד בדרישות הגבוהות של שקיעות מוחלטת בלימוד התורה, וממילא יש להנהיג בהם מנהג דרך ארץ. ואם יש אנשים שהגיעו לדרגת רשב"י, אין הכי נמי שעליהם להמשיך בהנהגתם.

הדבר בא לידי ביטוי בהכרעתו של אביי בסיום הסוגיא: "הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן". כלומר, דרכו של רשב"י גם אם נכונה היא, אינה יכולה במציאות

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

קלה בבחמורה

החייל הרים עינים תמהות, והחסיד מיד הסביר: "יש הלכה בשלחן ערוך, שכאשר נועלים נעליים, יש להקדים תחילה את נעל ימין לנעל שמאל, ואילו כאשר קושרים את השרוכים, יש להקדים תחילה את נעל שמאל לנעל ימין".

תמה החייל על ענין זה, אך מכיון שבאמת מדובר במצוה קלה לביצוע - הבטיח לשמור על הלכה זו. ואכן, בכל בוקר לפני צאתו למסדר הצבאי, היה מקפיד לנעול נעליו כהלכה, ואם טעה, היה חולץ את נעליו ושב לנעול כפי הדין. כך נהג במשך כמה חודשים.

בוקר אחד, אחרי שכבר נעל את נעלי הצבא המסורבלות ונעמד במסדר, נזכר ששכח לנעול את הנעליים כפי שהסביר לו החסיד. שב בריצה אל החדר, חלץ את הנעליים, ונעל אותן כהלכה. הפעולה ארכה זמן מה עקב השרוכים הארוכים בנעלי הצבא הגבוהות.

לפתע פרץ לחדרו המפקד, כולו זועם על העדרו מהמסדר. ולא נחה דעתו עד ששפט אותו למספר ימי ריתוק.

והנה באותו ערב, ליל כ"ח בשבט התשנ"ז, עלו חברי הפלוגה שלו על שני מסוקי יסעור שהיו אמורים להובילם לדרום לבנון. כשטסו מעל עמק החולה, התנגשו המסוקים אחד בשני, ושבעים ושלושה קצינים נספו לדאבון הלב.

בזכות מסירות נפשו של החייל להקפיד על מצוה קלה ופשוטה ביותר, היתה נפשו לשלל.

חייל קיבוצניק מסיירת מובחרת בצה"ל עמד בצומת חצור הגלילית בערב שבת, וניסה לעצור טרמפ לכיוון צפון הארץ. לבסוף, עצר לו יהודי חסידי מבני ברק.

במהלך הנסיעה, שוחחו על יהדות, והחייל סיפר עד כמה שבקיבוץ הם רחוקים מתורה ומצוות. חש החסיד כי לבו פתוח לשמוע, והחל לעניינו בנושאים רוחניים, תוך שהוא מספק לו מענה על קושיות שהציג בפניו.

מכיון שהשעה היתה סמוכה לכניסת השבת, והחסיד חשש שהחייל יחלל את השבת, ביקש ממנו להתארח אצלו בשבת. בתחילה החייל סירב בנימוס, אך אחר ששכנע אותו החסיד והבטיח לו שמיד עם צאת השבת יחזיר אותו לביתו בקיבוץ, הסכים.

שבת מרגשת חוה החייל, בראותו לראשונה כיצד משפחה שומרת מצוות מעבירה שבת רוחנית ומרוממת. במוצאי השבת, אמר בהתרגשות למארחו: "הייתי בכל מיני מסעות בתאילנד ובהודו, אך 'מסע' רוחני כזה לא חוויתי מעולם!".

המארח קיים את הבטחתו, והסיע את החייל לקיבוץ בצפון. בדרך ביקש מהחייל בצורה מנומסת: "אשמח אם תקבל עליך איזו מצוה כמו הנחת תפלין או לא לנסוע בשבת". החייל נרתע בתחילה, אך לבסוף אמר: "מכיון שהדלקת בי ניצוץ יהודי שהיה כבוי, אני מסכים לקיים מצוה אחת בלבד, אך לא מצוה קשה, והכי חשוב - מצוה כזו שאף אחד בקיבוץ לא ידע שאני מקיים אותה".

חשב החסיד ואמר: "יש לי מצוה בשבילך, והיא סדר נעילת הנעליים".

ראשון בקודש

הראשון שנקרא על שם סבו

שם סבו של נחור אחי אברהם היה גם כן נחור (ראה בראשית י"א, כד-כו). ועיין שם בחומש בית נאמן שנראה שנקרא כן בחייו של סבו. ועוד הביא שם טעם למה זכה תרח להוליד את אברהם איבנו, לפי שהיה מכבד את אביו, שקרא לבנו הקטן נחור על שם אביו.

מוצאים את האיצרות - אצלנו!

"אוצרותינו"

וטועמים עונג שבת אמיתי!!!

הספר 'אוצרותינו' לוקח את הקורא למסע אל איצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבותינו הספרדים, שזור בסיפורים ומשלים

ניתן להשיג בישיבת כסא רחמים

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: לאחרונה בעזרת טכנולוגיה חדשנית הצליחו ליצר שבב זעיר שעליו מודפס כל התנ"ך. האם מותר להיכנס לשירותים עם צמיד שיש עליו שבב כזה?
תשובה: אם האותיות אינן ניכרות, מותר.

שאלה: המתפלל במטוס, האם יתפלל שמונה עשרה בישיבה כדי שלא להפריע לעוברים ושבים. ואם כן, כיצד ינהג בכריעות ובשלש פסיעות בסוף התפלה?
תשובה: אם אין מקום מיושב לתפלה בעמידה, יתפלל במקומו בישיבה, ויכרע כמה שיכול, ואין צריך ג' פסיעות.

שאלה: האם מותר לדלג על "ויציב ונכון" כדי להספיק להתחיל עמידה עם הציבור?
תשובה: אסור, ואין צורך להתחיל עמידה עם הציבור. עיין בשו"ת איש מצליח ח"א סי' י"א.

שאלה: אדם שפסע שלוש פסיעות בסיום תפלתו, ובדיוק כשסיים לפסוע התחילו קדושה, האם רשאי לשוב מיד למקומו?
תשובה: יחכה שלש שניות ויחזור ויאמר "קדוש קדוש קדוש".

שאלה: בברכת אבות, האם מספיק לכוין בשם אלוקים הראשון שהוא תקיף ובעל היכולת וכו', או שצריך לכוון כן גם ב"אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב"?
תשובה: פעם ראשונה מספיק.

שאלה: מורה שמתפלל שמונה עשרה עם תלמידיו, ואם יתפלל בעינים סגורות התלמידים עלולים להפריע, האם רשאי להתפלל בעינים פקוחות ובמדת הצורך להשמיע קול גערה?
תשובה: כן. ומכל מקום שלש ברכות ראשונות יתפלל בעינים עצומות.

שאלה: אדם שנמצא באמצע תפלת שמונה עשרה ושומע שהחזן הגיע לקדושה, מה יועיל שיקשיב לו, הרי שומע כעונה, ואם כן זה כאילו הוא מדבר באמצע תפלה?
תשובה: מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה רעה (שנראה כמדבר באמצע התפלה) אינה מצטרפת למעשה. ראה תהלים פרק ס"ו פסוק יח-יט: "און אם ראיתי בלבי – לא ישמע ה'. אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפלתי".

שאלה: אדם הנמצא באמצע תפלת עמידה והתחיל לנזול לו דם מהאף. האם מותר לו להפסיק באמצע שמונה עשרה וללכת לנגב ולעצור את הדם ואח"כ להמשיך מהמקום שעצר?
תשובה: זה לא יעזור. צריך לשכב כמה דקות. ואם שהה כדי לגמור כל התפלה מראש ועד סוף (לפי סגנון קריאתו), חוזר לראש (ש"ע סימן ק"ד ס"ה וס"ו).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל